

Wijzigingen in originele tekst van 2-1-2018, aangegeven met *rood-italic*

De wijzigingen zijn in het document aangebracht en worden hieronder in samenhang met de oude versie beschreven.

De Grafelijke Lenen in Woudrichem

Opmerking vooraf en toelichting bij de aanpassingen:

Uit de analyse van de 10^e penning (1555) is gebleken dat het hele gebied tussen de Martinuskerk en de oude stadsgracht 'Op 'tSant' werd genoemd, (zie 'huiseigenaren 1555 compleet'). Daarmee is duidelijk geworden dat de ligging van het leen nr 36, zoals beschreven was op bladzijde nr 29, onjuist is.

Ook moeten enkele opmerkingen in de tekst en de locatie in figuur GL-3 worden aangepast. Door deze aanpassing is de ligging van nr 38 niet duidelijker geworden, maar die moet wel iets verschoven worden.

Ter toelichting:

Een huis 'Op t'Zand' wordt al genoemd in 1402

Bij de leenmannen van dit huis staan de namen:

22-4-1470: Robert Willemsz. bij overdracht door Jacob die Rode,

18-6-1504: Jacob van Gent bij dode van Robert Willemsz., zijn vader,

In de beschrijving van de 10^e penning (1555) staat als eigenaar voor nr 117 vermeld:

'die weduwe van Gheryt van Ghendt' is de weduwe Claesken Gheryt Robben.

Als belending van het leen in 1470 staat voor noord: de leenman.

Het perceel aan de noordzijde is dus ook van Robert Willemsz.

Dan moet dat de Olymolen nr 117 zijn,

Het grafelijk leen moet dus nr 118 (10^e penning) zijn,

Het perceel aan de zuidzijde van het leen is van mr. Nikolaas Noteboom

Dat is dan nr 119. In 1555 blijkt nr 119 eigendom van F Franck Lamberts zoen.

Dat grafelijk leen blijkt in 1555 met twee huizen een bezit van Anthonis Jans zoen.

Merk op dat bij de grafelijke lenen in het leenboek Altena wordt opgeschreven:

Credo: dat dit huijs Opt Sant van Franck Lambertsens erff soude wesen. (Met een ?)

(dat ? is dan terecht, want dit erf blijkt niet het leen maar een belending aan de zuidzijde.

Als op 10-1-1356: Reiner Willemsz. van der Zande wordt genoemd en in 1402 de naam "Op tZand" daarbij voorkomt, dan is de herkomst van de gebiedsaanduiding niet te relateren aan ontgravingen voor de bouw van de Martinuskerk. Wel is het mogelijk dat het ontgraven zand ten behoeve van de zuidelijke gracht, die in 1355 al wordt genoemd, in dit gebied is gedeponeed. Blijft de vraag of Reiner Willemsz is genoemd naar het Zand of dat zijn bezit is vernoemd naar het eigendom van Reiner, met een alias dat hij elders heeft verkregen.

Wijzigingen in originele tekst van 2-1-2018, aangegeven met *rood-italic*

Op bladzijde 1 is in de titel de aanpassing vermeld:

De Grafelijke Lenen in Woudrichem.

Een analyse van de ligging van de leengoederen.

Ferd van Roode,

2-1-2018 *met aanpassingen van 29-11-2019*

Achtergrondinformatie. (voor details per leen zie blz. 10 en verder)

Dit is op Blz. 1

Op bladzijde 3 is:

In figuur GL-3 is het nr 36? verplaatst naar 'Op'tSant' en het '?' vervalt.

In verband daarmee is het nr 38? iets verschoven

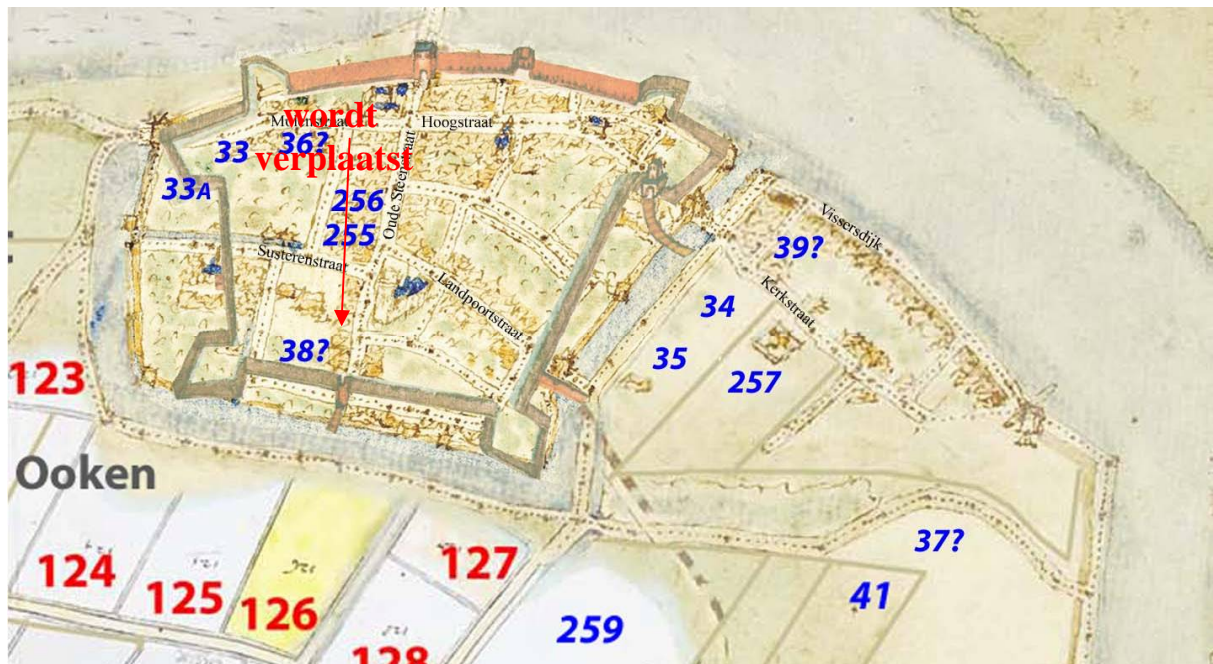

Fig. GL-3, Stad en Stadsvrijheid naar vDeventer (1558) met daar de vestingomtrek naar Schillinx (1603) in gecopieerd.
De ligging van de lenen, zoals door mij afgeleid, is in cursief blauw aangegeven. (De lenen 41 en 259 vallen onder de Oude Banne.)

Dit is op Blz. 3

Op bladzijde 26 zijn drie tekstdelen gewijzigd:

Wijzigingen in originele tekst van 2-1-2018, aangegeven met *rood-italic*

Een hophof op het Zand,

Uit de omschrijving is niet duidelijk of dit een tweede omschrijving van dezelfde hophof betreft, dan wel dat het een tweede deel aangeeft. ~~De belendingen suggereren dat laatste, waarbij de twee delen mogelijk naast elkaar liggen.~~

Is vervangen door:

Het blijkt dat laatste.

~~opm. Het Zand was het hoog gelegen gebied aan weerszijden van de Molenstraat, waarop ook het Hof lag. Aan de noordzijde is echter niet veel ruimte voor een hophof. Het zou het gebied kunnen zijn aan de zuidzijde van de Molenstraat en wel ten zuiden van de bebouwing (Jan de Raaimaker?). De aangegeven belendingen maken het echter niet duidelijker. De gemene straat zou dan de Kruijbiersteeg kunnen zijn (huidige Daalderstraat) en dan is de Begijnen-groensteeg dezelfde als de bovengenoemde Begijnenstraat. Dat kleine steegje moet dan aan de zuidzijde de belending vormen.~~

Gehele alinea is vervangen door:

opm. Uit de analyse van de 10^e penning (1555) is gebleken dat het hele gebied tussen de Martinuskerk en de oude stadsgracht 'Op 'tSant' werd genoemd, (zie 'huiseigenaren1555 compleet')

Als op 10-1-1356: Reiner Willemsz. van der Zande wordt genoemd en als in 1402 de naam "Op tZand" voorkomt, dan kan de herkomst van de gebiedsaanduiding niet te relateren zijn aan ontgravingen voor de bouw van de Martinuskerk. Wel is het mogelijk dat het ontgraven zand ten behoeve van de zuidelijke gracht, die in 1355 al wordt genoemd, in dit gebied is gedeponeed. Blijft de vraag of Reiner Willemsz is genoemd naar het Zand of dat zijn bezit is vernoemd naar het eigendom van Reiner, met een alias dat hij elders heeft verkregen. (Zie ook nr 36).

Joncvrou Maria Schellarts, die huijsvrouwe van Jacob van Rijswijck woonende tot Worecom, hout van de heerlicheijdt van Altena een hophoff gelegen in den Stede van Worcom, aen den Molenpoort, groot omtrent vier hont landts. Dit is vrij heerlick goet en wort tsamen verhuurt voor omtrent 9 pond.

Opm. hier wordt 'tsamen' geschreven. ~~Dat suggereert ook twee hophoven bij elkaar.~~ .

Vervangen door:

Opm. hier wordt 'tsamen' geschreven, maar het zijn twee uiteen liggende percelen.

Dit is op Blz. 26

Op bladzijde 28 zijn alinea's iets dichter op elkaar gezet waardoor ruimte vrij is gekomen voor het invoegen van tekst op bladzijde 29.

De laatste alinea begint nu met de beschrijving van nr 36. Daarbij is de situatieschets toegevoegd, identiek aan die bij nr 38 op bladzijde 30.

Op bladzijde 29 is een tekstdeel aangepast en zijn een alinea en een figuur toegevoegd.

De eerste alinea is (ongewijzigd) deels verschoven naar onderaan bladzijde 28

Vervolgens op bladzijde 29 ongewijzigd tot:

De familie bezit dus naast een hofstede in de Stadsvrijheid, ook dit huis op het Zand. Het huis op het Zand wordt in 1356 ook een hofstede genoemd, waar in 1402 enkele huizen op staan. Die brand zou in 1405 bij de Arkelse overval kunnen zijn geweest. ~~Merkwaardig is hier weer de oriëntatie in 1470, noord en zuid. Langs de Molenstraat is dat niet logisch.~~

Is vervangen door:

De oriëntatie in 1470, noord en zuid betreft de Kerkstraat nabij de Koepoort.

Wijzigingen in originele tekst van 2-1-2018, aangegeven met *rood-italic*

Vervolgens een ingevoegde tekst na :

Uit het leenboek Altena:

coll_ra_13_01:

Willem Zeverijns soon een huijs versocht liggende binnen der stadt van Woudrichem

Credo: dat dit huijs opt Sant van Franck Lambertsens erff soude wesen. Folio 44

Of es eenen hophof aender molenpoorte.

Opm. de betekenis van 'credo' is 'ik geloof'; de schrijver is dus niet zeker van zijn verwijzing)

Ingevoegd:

In de beschrijving van de 10^e penning (1555) staat als eigenaar voor nr 117 vermeld:

'die weduwe van Gheryt van Ghendt' is de weduwe Claesken Gheryt Robben.

(Vergelijk: 18-6-1504: Jacob van Gent bij dode van Robert Willemsz., zijn vader)

Als belending van het leen in 1470 staat voor noord: de leenman.

Het perceel aan de noordzijde is dus ook van Robert Willemsz.

Dan moet dat de Olymolen nr 117

Het grafelijk leen moet dan nr 118 (10^e penning) zijn,

Het perceel aan de zuidzijde van het leen is van mr. Nikolaas Noteboom

Dat is dan nr 119. In 1555 blijkt nr 119 eigendom van FFranck Lamberts zoen.

Dat grafelijk leen blijkt in 1555 met twee huizen een bezit van Anthonis Jans zoen.

Daarmee stemt overeen dat er meerdere huizen op het leen staan. (1402: waar op huizingen)

Bovendien blijkt dat Franck Lambertsz een erf bezit ten zuiden van het leen. Het is dus een belending

Dit is op Blz. 29

Op bladzijde 30 is het kaartje bij nr 38 aangepast:

38. Huis, huizing en hofstede in Woudrichem.

Uit 'Kort 38' komen de volgende gegevens:

1355: Zijn huis, huizing en hofstede in Woudrichem

Belendingen in 1355:

enerzijds tot wijlen heer Willem van Duvenvoorde.

anderzijds tot Jan van den Campe Nikolaasz.

enerzijds: de poortgracht van Woudrichem,

anderzijds: een gemene steeg.

Belendingen in 1388:

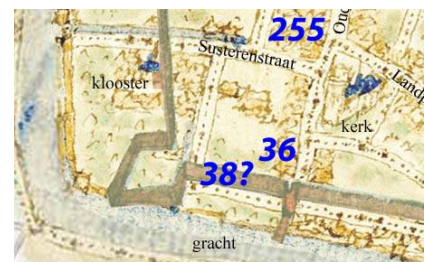
enerzijds Nikolaas die Vleeshouwer.

anderzijds heer Jan van den Campe.

Belendingen in 1449:

enerzijds de heer van Altena.

anderzijds Willem Willemsz.

Op dit kaartje staan gegevens die er vóór 1450 nog niet waren zoals:

Het klooster van de Dominicanessen,
Die straat heette dus ook niet de Susterenstraat,
maar werd als 'gemene steeg' aangegeven,

De kerk was mogelijk net in aanbouw

De stadswal en koepoort zijn uit ca 1600.

De gracht bestond wel al in 1355.

De muren langs de gracht mogelijk pas na 1386.

Dit is op Blz. 30